

Изпълнителният директор на Нов български университет Георги Текев спомага за успешното му развитие от създаването на институцията

ЛАБОРАТОРИЯТА НА ВИСШЕТО ОБРАЗОВАНИЕ

Нов български университет създава революция в обучението в страната чрез иновациите си, много от които впоследствие стават част от законодателната рамка, и за четвърт век се утвърди като успешно бизнес начинание

ОТ ДАНИЕЛ ВАСИЛЕВ

СНИМКИ: ИВАН КОЛОВОС

Преди само се знаеше, че Нов български университет е едно място, в което има нещо по-различно, което можеш да научиш“, казва изпълнителният директор на висшето учебно заведение д-р Георги Текев, описвайки ранната му история. Ветеран в управлението на образователната институция, той става част от ръководството ѝ още през 1991 г., а 9 години по-късно се издига до поста изпълнителен директор на учебното заведение. В тази си роля именно Текев е сред хората, които изиграват решаваща роля за развитието му като бизнес начинание, като през изминалия четвърт век той се превръща не само в образователен център, предлагащ нещо различно, а в радикален иноватор, налагащ промени на цялата система на висшето образование в България.

Основан още в самото начало на прехода и акредитиран през 1991 г., Нов български университет е сред най-ранните частни учебни висши заведения и със създаването си попада в реорганизиращата се среда на висшето образование в България. В контекста на това за основателите му е ясно, че те трябва да предложат нещо действително различно от съществуващите държавни институции. „Мисията, която начертахме тогава, е валидна и днес. На първо място в тази мисия е да бъдем иновативни. Тоест не просто да привнесем готови модели, а да направим нещо различно, което да разграничи университета, който решим да правим, от това, което съществува“, казва Георги Текев. И през следващите години Нов български университет в действителност започва да се откроява спрямо почти всички останали университети в страната. Един от аспектите, който е изцяло нов за България по това време, е формата на управление на висшето учебно заведение. От самото му създаване тя е разделена на настоятелство, което се зани-

мава с управленските и стратегическите въпроси, и академичен съвет, отговарящ за научните. „Двете системи си влияят, иначе не би било възможно и не би имало успех. Така или иначе ние се стремим едната власт да задава посоката и да начертава визията, а другата действително да развива учебната програма на университета.“ Това се превръща в един от важните фактори за последващото развитие на университета, като създава възможността висшето учебно заведение да се управлява като компания, която следва бизнес модел. „Университетът, в крайна сметка, е едно предприятие в истинския смисъл на думата.“

Освен управленската структура, новооснованото висше учебно заведение залага на нововъведения и в други сфери, а опитът им се оказва изключително успешен. Нещо повече, иновативните модели, въведени в българското висше образование от Нов български университет, привличат вниманието на законотворците в Министерството на образованието. Така през 2004 г. кредитната система бива инкорпорирана в новия закон за висшето образование и по този начин възможността студентите да изучават курсове, които се признават при смяна на специалността, се разпространява във всички университети в страната. „Тя сега изглежда нещо обикновено, но през 91-ва година това беше не само иновация, което университетът предприе, а това беше един чист риск“, казва Текев.

Друг модел, въведен първо от Нов български университет и впоследствие привнесен в регула-

торната рамка на висшето образование изобщо, е системата за развитие на академичния състав. Учебното заведение е сред първите в страната, които започват да създават свои собствени преподаватели. „По цял свят няма „професор“ изобщо, няма „доцент“ изобщо. Това са научни звания или длъжности, които се заемат за определен университет за определен период от време.“ Тази система за титли на преподавателите също става част от висшето образование в страната с промените в закона за развитието на академичния състав от 2011 г. „Сега доцентите и професорите са на отделните университети“, казва Текев.

Някои практики на Нов български университет обаче биват използвани и без те да стават част от задължителната регулаторна рамка на висшето образование в България. Една от тях е дистанционното обучение. Въпреки че системата не е новост в глобален мащаб, в самото начало на 90-те тя е нещо революционно за

страната и ръководството на учебната институция не се колебава да я предложи на студентите си. Чрез нея универси-

**УНИВЕРСИТЕТЪТ, В
КРАЙНА СМЕТКА,
Е ЕДНО ПРЕДПРИЯТИЕ
В ИСТИНСКИЯ СМИСЪЛ
НА ДУМАТА**

тетът успява да задоволи търсенето на висше образование от желаещите да учат от по-малките населени места, които обаче не могат да си позволят да отделият време и средства да отидат до друг по-голям град, в който има учебно заведение. „Университетът отиде при тях“, казва Текев. Днес търсенето към нея намалява, основно поради подобряването на възможностите за движение, но въпреки това първоначално дистанционното обучение подпомага повишаването на попу-

лярността на университета.

Постепенно дистанционното обучение се измества от форма на преподаване, която също е нововъведение за България. Това е системата за електронното обучение. Първоначално обаче имплементирането от Нов български университет не преминава напълно гладко, тъй като институцията опитва да разработи свои собствени системи за онлайн учене. В крайна сметка от институцията се спират на идеята за модифициране на вече съществуваща успешна платформа за електронно обучение и така преди осем години е създаден Moodle НБУ, който е изграден върху платформата с отворен код Moodle. За разлика от дистанционното обучение, при което студентите изцяло учат извън университета, целта на електронната система за преподаване

е да действа като инструмент за подпомагане на образователния процес. „На това много гържим, защото един университет е университет не просто защото той преподава нещо. Той е университет, защото създава общност.“

Нововъведенията от страна на учебното заведение не се изчерпват с моделите от 90-те години на миналия век и на възможността студентите да подпомагат образованието си и чрез онлайн система. През последните учебни години Нов български университет предлага и форма на обучение, напълно съобразена с индивидуалните потребности на студентите. Автор на идеята за тези индивидуални програми е покойният президент на висшето училище проф. Богдан Богданов, а пилотно тя е реализирана преди

три години. „Той много гържеше на това ние да дадем поредната свобода и поредния либерален жест към студентите те сами да правят своите програми“, казва Текев за колегата си. Така студентите получават възможността да надградят над основния учебен план, необходим, за да може програмите да покрият изискванията на Министерството на образованието, като те могат сами да изберат учебните курсове, по които ще се образоват. Същевременно, освен че дава възможност за индивидуален подход към висшистите, индивидуалното обучение се превръща и в ценен мениджърски инструмент. „Това е нещо дълбоко далновидно, тъй като не е просто покана към младите хора, които в днешно време много по-рано съзряват за това, какво искат да направят

в живота си. Смисълът е, че когато университетът проучи това търсене на своите кандидат-студенти от разнообразен тип курсове, а не от определена програма, тогава и самият университет би могъл да промени своята учебна програма много по-бързо и по-ефективно, отколкото ако прави друг тип проучвания, които са свързани и с бизнеса, и с обществената среда“, казва Текев.

Имплементирането на новия за България подход на създаване на индивидуални програми не протича напълно гладко обаче,

като най-големите спънки не идват от външната за учебното заведение среда, а се зараждат вътре в нея. „Когато системата за индивидуални програми работи, вътрешната мобилност става много по-пряка. Тогава трябва много бързо да се реагира на промените и това изисква определен тип усилие“, казва Текев. И въпреки изкарването на преподавателските колективи от състоянието на относителна статика, създадена около съществуващите удобни модели на преподаване, университетът се справя изключително успешно

с нововъведението и дори успява почти да учетвори броя на студентите, възползващи се от индивидуалните учебни планове от около 120 през пилотната година до 500 души през учебната 2015/2016 г. „Трудно е, но знаем твърдо, че за да имаме успех като институция, ние трябва да се променяме.“

Университетът обаче не получава обратна връзка за нуждите на пазарните участници само от непосредствения избор на студентите, а информацията за заобикалящата го среда идва и в резултат на участието на бизнеса в обучителния процес. Представителите на корпоративния свят имат немалка роля, тъй като в специалностите, позволяващи тяхната намеса, работещи на висши позиции в отделните отрасли са част от т.нар. програмни съвети, занимаващи се с изработването на учебните програми. „Така програмите са в тон с това, което търси външната среда“, казва Текев. Един от най-красноречивите примери за симбиозата между образованието и бизнеса са програмите по туризъм, върху които работят мениджърите на някои от големите хотелски вериги в страната. Подобна е политиката и в сферата на изкуствата, където университетът работи с имена като Райна Кабаиванска, която през тази година ще проведе своя 16-и майсторски клас. Дългосрочното партньорство вече е дало резултат и бивши възпитаници на Нов български университет вече могат да бъдат видени на големи международни сцени като „Ла скала“, Метрополитън опера и Большой театър.

Гъвкавостта на учебните програми е един от важните фактори за успешното представяне на Нов български университет поради динамично променящите се нагласи в търсенето на висше образование в страната. „Някога университетите са създавани, за да задават посоката за развитие. Сега като че ли се очаква обратното – универси-

тът да следва посоката на общественото развитие“, казва Текев. В унисон с това днес се наблюдава тенденцията, при която външната среда очаква от университетите да предложат нещо различно. При това новите очаквания се случват в контекста на спадащия брой на кандидат-студентите и на отлив на висшистите към други европейски страни, процес, който е улеснен от възможностите за движение в рамките на Европейския съюз. Въпреки тези негативни тенденции обаче Текев е оптимист, че те не представляват заплаха пред Нов български университет. „Демографската криза ще се отрази на онези университети, в които не се мисли за развитие. Там, където се мисли за развитие и постоянно има промени, които привличат външната публика, аз не смятам, че има място за притеснение. Това не означава, че не работим за постоянно развитие, напротив.“

Резултатите на Нов бъл-

гарски университет показват, че желанието да се иновира не остава невъзнаградено. Предлагането на нови за българското висше образование модели и гъвкавите програми през годините

„ТРУДНО Е, НО ЗНАЕМ ТВЪРДО, ЧЕ ЗА ДА ИМАМЕ УСПЕХ КАТО ИНСТИТУЦИЯ, НИЕ ТРЯБВА ДА СЕ ПРОМЕНЯМЕ.“

привличат все повече студенти. Това позволява след средата на 90-те години първоначално предимно хуманитарния университет да се разрасне с департаменти, в които се преподават изкуства, архитектура, телекомуникации, информационни технологии и други. Същевременно Нов български университет

се представя успешно не само като бизнес структура, а и като академична такава. Според Рейтинговата система на висшите училища в България, изготвяна от Министерството на образованието и науката, той е твърдо сред най-добрите висши учебни заведения в преподаването от него специалности, а завършващите го са сред професионалистите с едни от най-високите доходи на пазара на труда. Тези постижения обаче според изпълнителния му директор

не са причина университетът да спре да иновира и да се променя. „Това, което определя едно висше училище като институция от XXI в., са иновациите. Иновациите и не само в научната сфера, които са естествено определящи, но и иновациите в организацията и управлението на университетската институция.“